

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

แนวทางการจัดการกับภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันด้วยตนเอง
ที่บ้านในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

GUIDELINE FOR MANAGEMENT THE ACUTE EXACERBATION
AT HOME BY CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY
DISEASE : COPD PATIENT

วารสาร ตรีวิชา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

แนวทางการจัดการกับภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันด้วยตนเอง
ที่บ้านในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง
GUIDELINE FOR MANAGEMENT THE ACUTE EXACERBATION
AT HOME BY CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY
DISEASE : COPD PATIENT

วารสารณ์ ตริวิชา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตรวจสอบและอนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)
เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2557

.....
อาจารย์ ดร.นายแพทย์สุธีร์ รัตนมงกุลกุล
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

.....
อาจารย์ ดร.กมลทิพย์ ชลัษฐธรรมเนียม
กรรมการ

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยชนก บัวเจริญ
กรรมการ

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย
กรรมการ

.....
รองศาสตราจารย์อัสยา จันทรวิธานุชิต
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
อาจารย์ ดร.กมลทิพย์ ชลัษฐธรรมเนียม
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยชนก บัวเจริญ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยชนก บัวเจริญ
ประธานหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
(การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย
คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

แนวทางการจัดการกับภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันด้วยตนเอง
ที่บ้านในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง
GUIDELINE FOR MANAGEMENT THE ACUTE EXACERBATION
AT HOME BY CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY
DISEASE : COPD PATIENT

วารสาร ตรีวิชา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตรวจสอบและอนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)
เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2557

.....
อาจารย์ ดร.นายแพทย์สุธีร์ รัตนมงคลกุล
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

.....
อาจารย์ ดร.กมลทิพย์ ขลังธรรมเนียม
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....
อาจารย์ ดร.กมลทิพย์ ขลังธรรมเนียม
กรรมการ

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยชนก บัวเจริญ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยชนก บัวเจริญ
กรรมการ

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย
กรรมการ

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิศักดิ์ กสิผล
ประธานหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
(การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

.....
รองศาสตราจารย์อัสยา จันทร์วิธานุชิต
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย
คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

แนวทางการจัดการกับภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลัน ด้วยตนเองที่บ้านในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

วารสาร ตรีวิชา 524020

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: กมลทิพย์ ชลัษฐธรรมเนียม, ประ.ด. (การพยาบาล)

หทัยชนก บัวเจริญ, ประ.ด. (การพยาบาล)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการกับภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันด้วยตนเองที่บ้านตามการรับรู้ของผู้ป่วยและผู้ดูแล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการศึกษาเอกสาร ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 25 คน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่เป็นผู้ป่วยในคลินิกโรคถุงลมโป่งพองของโรงพยาบาลบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเคยเกิดภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันจนต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา จำนวน 8 คน ผู้ให้ข้อมูลรอง ได้แก่ ผู้ดูแล จำนวน 8 คน บุคลากรด้านสุขภาพ จำนวน 9 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม – ธันวาคม 2556 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการกับภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันด้วยตนเองที่บ้านในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังประกอบไปด้วย 4 ส่วน คือ 1) การรับรู้เกี่ยวกับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันของผู้ป่วยและผู้ดูแล ว่าเป็นโรคเรื้อรังที่เกิดจากปอดไม่ดี รักษาไม่หาย เป็นอันตราย ต้องกินยาตลอดชีวิต ซึ่งทำให้เกิดความทุกข์ทรมานร่างกาย 2) ปัญหาและความต้องการในการจัดการกับภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันที่บ้านของผู้ป่วย ผู้ดูแล พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุต้องอยู่บ้านตามลำพังไม่มั่นใจในการดูแลตนเองเมื่อเกิดภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลัน ส่วนความต้องการพบว่าผู้ป่วยต้องการผู้ดูแลใกล้ชิด ต้องการข้อมูลในการดูแลตนเอง และต้องการให้บุคลากรด้านสุขภาพมาเยี่ยมบ้านบ่อย ๆ 3) ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่มีผลต่อการจัดการกับภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันจากที่ผู้ป่วยเป็นผู้สูงอายุ เมื่ออายุมากทำให้สังขารไม่ไหวและมีโรคแทรกซ้อนด้วย ประกอบกับมีผู้ดูแลเป็นครั้งคราวทำให้เกิดความกลัว ความไม่มั่นใจในการจัดการกับภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันด้วยตนเอง และ 4) แนวทางการจัดการกับภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันเองที่บ้านของผู้ป่วย ผู้ดูแล ประกอบด้วย การจัดการเมื่อเกิดอาการนำของภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันโดยเน้นการดูแลตนเอง เช่น การดื่มน้ำอุ่น นั่งพัก การพ่นยา เป็นต้น เมื่อเกิดอาการหายใจยากลำบากเฉียบพลันจะดูแลตนเองโดยการพ่นยา รับประทานยา และถ้าอาการไม่ดีขึ้นจะรีบมาโรงพยาบาล และการจัดการเพื่อป้องกันในระลอกที่ยังไม่เกิดภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันด้วยการทำสุขภาพให้แข็งแรง โดยการออกกำลังกาย ฝึกการหายใจ และหลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้น เป็นต้น

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการกับภาวะหายใจยากลำบากเฉียบพลันด้วยตนเองที่บ้าน ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

GUIDLINE FOR MANAGEMENT THE ACUTE EXACERBATION AT HOME BY CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE : COPD PATIENT

WARAPORN TREEWICHAR 524020

MASTER OF NURSING SCIENCE (COMMUNITY NURSE PRACTITIONER)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: KAMONTIP KHUNGTUMNEAM, Ph.D. (NURSING)

HATHAICHANOK BUAJAROEN, Ph.D. (NURSING)

ABSTRACT

This study is a qualitative research. The objective is to analyze guideline for management the acute exacerbation at home according to patient's perception. Researchers gathered data using participate observation, in-depth interview and document review. 25 informants included keys informants are 8 of COPD patients who were treated acute exacerbation in emphysema clinic of Bang Pa In hospital, Ayutthaya province during the last 1 year. Another informant consists of 8 caregivers, 9 health care personnel. Data were collected during March – December 2013 and analyzed data using content analysis.

The results have found that guideline for management the acute exacerbation at home by COPD patient consist of 4 sections. 1) Patient's and caregiver's perception of chronic obstructive pulmonary disease and acute exacerbation. That this is a chronic disease caused by lung illness, there is no 100% cure and need to be on medicine for the rest of their life which can be suffered. 2) Problems and needs for management the acute exacerbation at patient's home. Have found that most of the patients are the their memory and live alone then lack of confidence to look after oneself. Caregivers are not involve or perceive in treatment and also found that hospital services are still uncovered and disperse. For the needs, it have been found that , patients need a good care, knowledge for self care during acute exacerbation and also need to home visited by health care personnel more frequently. 3) Factors of conditions that affect management of the acute exacerbation consist of patient health conditions, patient unable to identified symptom and severity of acute exacerbation, lack of caregivers or too short of caregivers, transportation, fear and lack of confidence. 4) Guideline for management the acute exacerbation at home by COPD patients and caregivers effectively consist of managing during early stage of acute exacerbation, managing while acute exacerbation occur and managing for preventing during non-active phase.

Keywords: Guideline for management the acute exacerbation at home, chronic obstructive pulmonary disease patient (COPD) patient

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก อาจารย์ ดร.กมลทิพย์ ขลังธรรมเนียม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยชนก บัวเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น รวมทั้งตรวจทาน แก้ไข และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง ณ ที่นี้ และ ดร.นายแพทย์สุธีร์ รัตนมงคลกุล ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้คำแนะนำและปรับปรุง แก้ไข ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ประจำหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล เวชปฏิบัติชุมชน และอาจารย์พิเศษทุกท่าน ที่ประสานวิชาอันมีค่ายิ่ง จึงทำให้การทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นการบูรณาการจากองค์ความรู้ที่ได้เรียนมาบรรลุเป้าหมาย รวมถึงเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยที่ อำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร

ขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ผู้ดูแล แพทย์ พยาบาล นักกายภาพบำบัด นักโภชนาการ โรงพยาบาลบางปะอิน ที่ได้ให้ข้อมูลที่มีค่ายิ่ง ทำให้ผู้วิจัยมีมุมมองที่แตกต่างกัน สะท้อนความคิดเพื่อให้ได้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และส่งผลให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ชีวิตที่มีค่ายิ่ง

ขอขอบพระคุณ พ่อ และแม่ ผู้ให้กำเนิดที่ให้การศึกษอบรมเลี้ยงดู และให้กำลังใจเสมอมา และครอบครัว ที่เป็นกำลังใจให้มีความพยายาม มุ่งมั่นและผู้ร่วมงานหน่วยงานอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน โรงพยาบาลบางปะอินทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกเวลาในการศึกษารวมทั้งผู้ร่วม ศึกษาในสาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน รุ่นที่ 6 ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ สนับสนุนช่วยเหลือ ตลอดการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

คุณประโยชน์ของการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่บุคคลที่ได้กล่าวถึงในข้างต้น ผู้ศึกษาหวัง เป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

วราภรณ์ ตรีวิชา